

In res, kmalu po večerji so se spravili v kraj. Edina sreča, da sta prejšnjo noč tako slabo spala in da ju zdaj spanec tem bolj vabi počivat. Mlajši trije so pa tudi postali dremavi, današnji izredno veseli in poskočni dan je male bosopetce nazadnje le utrudil.

Alo, Tinč in Japče na hlevec, vsi drugi k materi v hišo!

Kmalu nato je legla pokojna noč na Zasade.

(Dalje.)

Jan Plestenjak

Očetov božični večer

Ilustriral Fr. Uršič

Dan je ugasnil, preden je sonce zašlo, in mrak se je razlezel, ne da bi se zarja vžgala in ne da bi večerna zarja ožarila razgaljena polja bahatih ravancev.

V nizki bajti nas je bilo takrat deset otrok. Rekli so, da rastemo kakor konoplja in da se širimo kot pitane race in da smo v nadlego vsej vasi.

»Blagoslov božji!« je namignil mojemu očetu zidarju dobrodušni župnik Karel.

»Kazen božja!« je ponagajal oče.

»Pst!« je ošvignil sosed, ki mu je smrt izpodjedla šest stebrov in je moral vsem šestim dati le kamniten spomenik z napisom: »Mojim...« ostal mu je pa grunt brez stebrov.

Tiste dni pred božičem je bil oče vsak dan zaskrbljen. Bal se je zime in dela je že zmanjkovalo. Domov je prihajal truden in kar zleknil se je ob peči in takoj zadremal. Kadar ga je mati pogledala, je takoj zaokrenila glavo, da je skrila grenko solzo.

»Tako pa ne bo šlo več!« sem slišal očetov glas in zdelo se mi je, da je nekam hlipav.

»Kaj?« je kriknila mati in se opotekla prav tako kot vselej, kadar je hotelo skipeti mleko. Otroci smo se stisnili za pečjo in bili zbegani in preplašeni bolj kot ob blisku in tresku, ko smo trepetajoč jecljali: »Bog nas varuj in sveti križ božji!« Očetov glas nam je bil tako čudno tuj in materin tako presunjen. Ne očeta ne matere nismo razumeli.

»Zakleni!« je ukazal oče in mati je obrnila ključ. Nič ni vprašala očeta, kdaj pride domov, kam gre in zakaj naj zaklene.

Trdo je odmeval njegov korak in črna senca se je pretopila v temo. Le iz bajt se je metala svetloba čez stezo in se kopala v potoku.

Mati se je naslonila na burkle in si pod mestejami sušila solze.

»Mati!« sem jo prebudil in po licih so mi kapale debele solze.

»Kaj?« je izkolcala mati in svoj razpaljeni obraz nagibala k trepetajočemu plamenu.

»Strah nas je!« sem izjecljal ter takoj umolknil, čeprav bi bil strašno rad povedal materi še veliko, veliko...

»Zakaj?« je mati boječe izgoltala in vsak njen glas se mi je zdel neznansko tuj.

»Očeta ni!« je zacvilil Jože; Franca je zaihtela, Peter se je molče zleknil ob peči, Jaka je smrkal.

»Saj smo doma!« je tolažila mati, pa je nismo razumeli. V temni hiši smo se začeli stiskati kot zbegana piščeta. Na ognjišču je

prasketalo, zdaj in zdaj se je zasvetila iskra tudi skozi pečnice, zdaj in zdaj je zacvililo, kot bi se verne duše vicale.

Slišati je bilo le zadušeno dihanje in izpred hiše čudno odmevanje korakov. Zdelo se mi je, da slišim glasove očetovih delavcev.

»Bum, bum!« je zabobnelo pred hišo.

»Joj! Delavci so. Povišanje plače hočejo!« je kriknila mati.

»Ojoj!« smo zatulili otroci.

»Janez, pojdi po očeta, pri Kozincu ga najdeš!« je udarilo vame. Zravnal sem se in potegnil na ozeble noge strgane čevlje in prav nič nisem občutil strahu.

Delavci so pred hišo rentočili in zdaj in zdaj je kdo sunil v vrata.

»Teci, teci, Janez!« je vzklikala mati; komaj je odklenila stranska vrata, jih je že zaklenila, jaz pa sem tekel v temo, plahutal z rokami, kot da bi bil hotel rezati v trdo gmoto.

»Oče, domov, hišo bodo razbili!« sem prisopihal k očetu v Kozinčevo gostilno. Sedel je močan in miren med mirnimi ljudmi in zazdelo se mi je, kot da je apostol med svojimi učenci.

Samo z očmi me je ošvignil, nikoli ga še nihče ni šel iskat v gostilno.

»Sedi! Kozinc, daj fantu klobaso in malinovec!« je ukazal in me s trdo roko posadil poleg sebe.

»Fant, le jej!« se mi je nasmehnil sosed Jerga, meni pa je bila klobasa tako všeč, da sem pozabil, kaj mi je mati naročila. Zazdelo se mi je, ko sem sedel z možaki za mizo, da sem najmanj toliko vreden kakor učitelj, ki je sedel v bližini in dozdevalo se mi je, da bom nekoč tudi jaz tako močan kot je oče in bom ukazal: »Janez, sedi in pij!«

»Oče... mama... mama je rekla... doma... vpijejo!« je pri-dirjal France in ni mogel do sape.

»Kaj?« je zarenčal oče in na sencih so se mu napele žile.

»Vpijejo!«

»Naj!« Le sedi! Kozinc, klobaso in malinovec!« je ukazal oče, toda že v glasu sem spoznal, da ga kuha jeza.

France se je vsedel in jedel, kakor bi bil že teden dni stradal.

»Oče... mama... joka, polno jih je!« je pribežal Jaka.

»Kozinc, klobaso in malinovec!« je siknil oče, videl sem pa, da so se mu skrčile pesti in da so se mu nekam čudno zameglile oči.

»Delavci ti bodo še hišo podrli!« se je pošalil Kozinc.

»Nak!« je zamomljal oče in v členkih mu je kar zaškrtalo.

»Nak!« se je oglasilo tudi v meni. »Nak!« je odgovarjalo v očetovih očeh.

* * *

Pred bajto je bilo kakih trideset delavcev. Kričali so in se obešali na ograjo, se smejali in grozili. »Bomo pa ob svojem delali!« je vzkliknil Gorjan. »Pri taki hrani, kot nam jo dajejo gruntarji, opešamo. Nismo hlapci!« se je junačil Presetnikar, ki je za očeta mešal apneno brozgo.

Skozi stranska vrata se je izmuznila mati in z njo Jože, Peter, Franca in Ivana. Kar čez travnik so jo ucvrli proti Kozincu.

»Za to plačo ne bomo garali. Zvišaj nam!« je slišala vpitje, ki se je razlegalo v noč.

»Janez, doma je pravi pekel!« je kriknila mati, Franca pa je zajokala, da sem pozabil na kos klobase.

»Sedi!« je ukazal oče z roko, z očmi in z ustnicami, vstal in posadil vso procesijo za mizo in Kozinc je molče postregel.

»Tako!?« je udaril oče po mizi.

»Nikar!« je zajokala mati.

»Mene so gruntarji odrli, sedaj naj pa delavcem iz svojega namaknem?« je postajal oče mehkejši.

»Nič ne rečem!« je zategnila mati, pred njo se je pa kadila klobasa in vanjo se je zajedalo stotero lačnih oči.

»Namakni jim, bo že kako!« je zaprosila, oče pa je stiskal pesti in za čudo rasel, kot bi hotel razmetati vso procesijo pred hišo.

»Namakni! To je lepo povedano. Povej mi pa, kje naj vzamem!« je zrožil oče, nagnil kozarec ter ga treščil ob tla.

»Joj!« smo kriknili otroci.

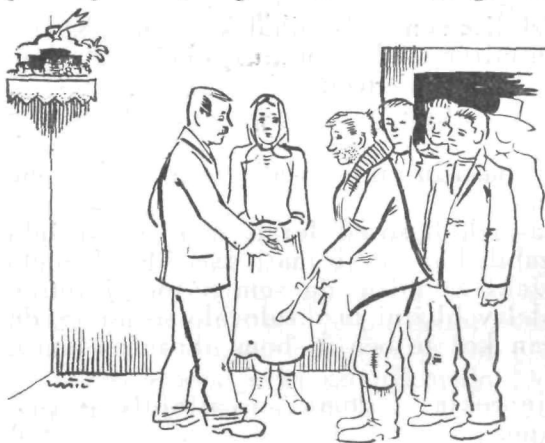
»Nič, nič!« je pojenjaval oče in prečuden smeh se mu je raztegnil čez obraz, kot bi hotel reči: »Nič se ne bojte, o še so močne moje roke, še, še!«

In takrat sem bil ponosen na očeta kot še nikoli.

»Namakni!« je spet zaprosila mati.

»Pojdimo!« se je zmračil oče in plačal. Spregovoril ni niti besede več, temveč šel s sklonjeno glavo proti domu.

Delavci so stali pred hišo, godrnjali in rentočili in si da-

jali duška v izbranih in sočnih zabavljicah.

Oče se še zmenil ni za to.

»Do bajte hočem prosto pot!« je zarenčal in za plot je odletel delavec, ki se je hotel pognati v očeta.

»Nikar!« je zavekala mati.

»Namaknite!« je zatulilo iz nas vseh.

Delavci so onemeli in se stisnili ob ograjo.

»Prav!« je revsnil oče in glas mu je skoraj jokal.

Mati se nas je oklenila in še do danes nisem občutil toplejše roke, kakor je materina.

Vrata so zaškripala, slabotna svetloba se je razlezla po veži, v hišo so udarjali težki koraki delavcev.

»Pa naj bo!« je poudarjal oče, mati pa je pretaknila vse predale, štela in preštevala, oče pa delil.

Tedaj pa je potrkalo na okno božično zvonjenje in priklicalo v dušah večno lepo pesem: Mir ljudem na zemlji.

